

A. Trofymenko
M. Alyoshina

MAJOR DEVELOPMENT STAGES OF BRICS

The article analyzes the establishment and development of BRICS (Brazil, Russia, India, China, South Africa). BRICS is a part of international associations of a new type. It is a political informal club that unites countries with fast-moving economies. The BRICS Group dates back to 2006, since then member-states have been increasingly coordinating their policies on key international issues. In addition, BRICS countries have played an active role in shaping the multipolar world order and developing modern models for world financial and trading systems.

The authors determined the rationale behind the establishment of BRICS, examined the process of its evolution from the virtual project up to the real organization, highlighting four main stages of its development. The first period (2001-2006) encompasses the development of a virtual association project, the second stage (2006 - 2011) is characterized by its realization through establishing dialogue between member-states within the framework of annual official summits. The third stage (2011-2014) kicks off with the expansion of the group with the inclusion of South Africa and it is characterized by deepening of the political dialogue on the most pressing international development problems. The inclusion of new spheres of interaction is also peculiar of this period. The fourth stage (from 2014) displays the transition of this association to a qualitatively new interaction level, as evidenced by the creation of new mechanisms, such as the Bank for Reconstruction and Development, the Business Council and the Think-Tank Council, etc.

Particular attention has been paid to the creation of the Bank for Reconstruction and Development BRICS. It is aimed at assisting member-states in times of crisis, as well as at financing infrastructure projects, and promoting the development of private and public businesses.

The analysis of "outreach" format, which makes provision for bringing leaders of other countries to BRICS summits, in order to expand the scale of interaction and to increase its influence on the international arena.

Key words: BRICS, international organization, summit, Bank for Reconstruction and Development, outreach format.

УДК 378.4(477.62-2Map):327.82

М. В. Трофименко

УНІВЕРСИТЕТИ ЯК РУШІЙНА СИЛА ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)

Стаття присвячена аналізу ролі університетів України в реалізації публічної дипломатії держави. Зазначається, що активізація міжнародної мобільності студентів, викладачів, співробітників університетів, зростання інтересу закладів освіти до залучення іноземних студентів виділяє окремий напрям в рамках публічної дипломатії – освітню дипломатію. Значення освітньої дипломатії дуже активно посилюється через її

високу ефективність та практично безкоштовний характер для держав. В нашій державі розбудована розгалужена мережа закладів вищої освіти, які мають досить серйозні міжнародні зв'язки та величезний потенціал для впливу на зарубіжні аудиторії – через іноземних студентів, політиків, дипломатів, науковців, освітян зарубіжних країн тощо. Міжнародне університетське співробітництво є безперечно найбільш ефективною формою публічної дипломатії. Загалом зазначається, що українські заклади вищої освіти відіграють суттєву роль у міждержавних відносинах, особливо цю роль підкреслює та посилює факт присутності національних меншин в регіонах розміщення навчальних закладів, вивчення мови, історії, культури, контакти закладів вищої освіти із установами, організаціями країн походження національних меншин тощо. На прикладі міжнародної діяльності Маріупольського державного університету розглядається як конкретний заклад вищої освіти може стати повноцінним актором публічної дипломатії держави.

Ключові слова: публічна дипломатія, освітня дипломатія, університети України, національні інтереси держави.

DOI 10.34079/2226-2830-2019-9-25-127-135

Процес глобалізації, який почав активно розвиватися в останнє десятиліття ХХ століття, усе більше сприяє розвитку різних форм інтеграції, зокрема політичної, економічної, освітньої тощо. Вищі навчальні заклади стають повноправними акторами міжнародних відносин. Програми розвитку національних систем освіти різних країн у більшості своїй серед ключових завдань та пріоритетів мають положення щодо участі університетів та дослідницьких центрів у програмах міжнародної міжуніверситетської співпраці. Університети України не є винятком у цих процесах. Міністерство освіти і науки України ставить завдання українським вишам по залученню додаткового фінансування на розвиток науки, матеріально-технічної бази, участь у міжнародних програмах мобільності студентів й викладачів тощо через участь у програмах фінансованих ЄС, іншими фондами та міжнародними організаціями [9, с. 502].

Активізація міжнародної мобільності студентів, викладачів, співробітників університетів, зростання інтересу закладів освіти до залучення іноземних студентів виділяє окремий напрям в рамках публічної дипломатії – освітню дипломатію. Значення освітньої дипломатії дуже активно посилюється через її високу ефективність та практично безкоштовний характер для держав.

Освітня дипломатія досить успішно виконує всі функції публічної дипломатії, які в цьому контексті набувають такого вигляду: функція пропаганди цінностей, політик та дій через їх вивчення та дослідження; інформаційно-комунікаційна функція, що покликана не тільки інформувати, а й навчати; функція розвитку взаємовідносин, що досить вдало виконується в університетах, де навчаються представники різних країн; функція просування позитивного сприйняття культури та національної ідентичності через освіту; університети роблять свій внесок у реалізацію функції військової пропаганди, котра має розглядатися виключно з позиції гарантування національної безпеки та як така, що є доповненням політичної функції публічної дипломатії [2, с. 291].

Освітня дипломатія є менш привабливою з точки зору довгострокових ефектів і наслідків її діяльності однак є надзвичайно перспективною особливо для України. В нашій державі розбудована розгалужена мережа закладів вищої освіти, які мають досить серйозні міжнародні зв'язки та величезний потенціал для впливу на зарубіжні аудиторії – через

іноземних студентів, політиків, дипломатів, науковців, освітян зарубіжних країн тощо. Міжнародне університетське співробітництво є безперечно найбільш ефективною формою публічної дипломатії.

Університети називають базисом дипломатії знань, що забезпечують спрямування людей, знань та взаєморозуміння між народами адже саме навколо університетів досить вільно можуть об'єднуватися представники різних країн, неурядових організацій та компаній у пошуку способів розв'язання глобальних і національних проблем [2, с. 293].

Університети як актори публічної дипломатії можуть ставати засобом реалізації національних інтересів держави. Як приклад можна назвати прохання керівництва Міністерства закордонних справ України керівництву Маріупольського державного університету (МДУ) сприяти ратифікації угоди про асоціацію України та ЄС Грецькою Республікою та Республікою Кіпр (країни, які історично мають дружні стосунки із Російською Федерацією через спільні історичні, економічні, православні зв'язки). МДУ – знаний університет в цих країнах через наявність грецьких студій, широкі контакти з освітніми, науковими, урядовими, дипломатичними, політичними установами та організаціями Греції та Кіпру, велику діаспору українських греків, що щільно проживають в регіоні. Варто зазначити, що за активного сприяння керівництва МДУ угода про асоціацію з ЄС була ратифікована Грецією та Кіпром. Більше того МДУ активно сприяє формуванню та підтримці проукраїнської політики представниками різних кіл зазначених країн, що є надзвичайно важливим фактором в умовах російської агресії на Сході України. Це той випадок, коли офіційні дипломати виявляються менш ефективними ніж український освітній заклад, який став повноправним актором публічної дипломатії України.

Загалом варто зазначити, що українські заклади вищої освіти відіграють суттєву роль у міждержавних відносинах, особливо цю роль підкреслює та посилює факт присутності національних меншин в регіонах розміщення навчальних закладів, вивчення мови, історії, культури, контакти закладів вищої освіти із установами, організаціями країн походження національних меншин тощо. Всі ці фактори роблять університети України надзвичайно важливими суб'єктами публічної дипломатії та дозволяють вирішувати цілу низку питань міждержавних зносин.

Багатьма українськими університетами накопичений значний досвід міжнародного співробітництва, що, безумовно, сприяє інтернаціоналізації вищої освіти, розширює можливості випускників українських навчальних закладів на міжнародному ринку праці, а найголовніше – забезпечує формування у них вміння жити у полікультурному середовищі і працювати за умов жорсткої конкуренції. Практичним втіленням такої ситуації є науково розроблена й апробована модель міжнародного співробітництва Маріупольського державного університету. Інноваційність моделі міжнародного співробітництва Маріупольського державного університету полягає в її комплексності, розширенні суб'єктів і форм міжнародного співробітництва; уведенні міжнародного компонента в усі сфери життєдіяльності університету з метою якісної підготовки фахівців і формування полікультурної особистості [8, с. 153].

Організаційний компонент моделі систематизує й визначає основні напрями діяльності університету. Так, МДУ одним із перших вишів України у 2004 р. у Болонському університеті підписав Велику Хартію університетів – базовий документ, який визначає основні принципи розвитку сучасного європейського університету в межах Болонського процесу. Всі університети, що підписали Велику хартію, саме цим сприяють

підвищенню мобільності студентів і викладачів, формують спільну політику у сфері освіти і науки, забезпечують досягнення еквівалентності статусу дипломів, титулів, екзаменів. Модель міжнародного співробітництва МДУ була позитивно поцінована міжнародними експертами. Розвиваючи контакти, що вже існують, з міжнародними партнерами і встановлюючи нові, МДУ розв'язує комплекс завдань, пов'язаних із навчально-методичною, науково-дослідною роботою, зміцненням кадрового потенціалу, розвитком матеріально-технічної бази університету. Вказані напрями роботи є своєрідною рекламою діяльності університету, переваг вітчизняної системи вищої освіти, що покращують імідж України, підвищують якість підготовки спеціалістів та рівень викладання.

За роки своєї роботи МДУ розробив власну модель міжнародної діяльності, що передбачає комплексне співробітництво з міністерствами освіти, міністерствами закордонних справ, дипломатичними представництвами, обласними адміністраціями, меріями, провідними університетами, фондами, державними та громадськими організаціями зарубіжних держав. Зацікавленість закордонних партнерів у діяльності Маріупольського державного університету свідчить про ефективну роботу, спрямовану на забезпечення якісної підготовки студентів, розширення освітніх, наукових та культурних зв'язків та позиціонування університету у країнах-партнерах як перспективного та авторитетного навчального закладу, який динамічно розвивається. За 2014–2019 роки університет відвідало понад 150 офіційних делегацій з Великобританії, Вірменії, Греції, Ізраїлю, Італії, Канади, Кіпру, Литви, Німеччини, Польщі, США, Франції, Чехії, Швейцарії, Швеції, Японії та ін. загальною кількістю 317 осіб.

Університет є членом численних міжнародних організацій – Європейської асоціації університетів, Європейської організації публічного права, Мережі Середземноморських університетів. На базі університету традиційно відбуваються міжнародні семінари, круглі столи, науково-практичні конференції за участі представників вищих навчальних закладів, дипломатичних установ, громадських організацій та фондів.

У 1997 році Вчена рада Маріупольського державного університету запровадила звання *Почесного професора МДУ*, яке присвоюється видатним ученим, політикам, дипломатам, громадським діячам як визнання їхньої діяльності та внеску в розвиток МДУ. Упродовж 2012–2019 років Почесними професорами Маріупольського державного університету стали: Надзвичайний і Повноважний Посол Італійської Республіки в Україні Фабріціо Романо (2013 р.), Почесний президент Державної Ради Італійської Республіки, професор Коррадо Калабро (2015 р.), директор Фонду «Анастасіос Г. Левендіс», професор Хараламбос Бакірдіс (2017 р.), директор Європейської організації публічного права, професор Спірідон Флогатіс (2019 р.) та інші.

На сьогодні географія міжнародних зв'язків МДУ досить широка і виходить за межі європейського континенту. Університет активно співпрацює з партнерами з Греції, Кіпру, Італії, Литви, Латвії, Естонії, Польщі, Румунії, Франції, Німеччини, Великої Британії, США, Китаю та багатьох інших країн.

Слід відзначити візит до МДУ у грудні 2014 року представників спеціальної спостережної місії ОБСЄ в Україні, що працює в Маріуполі. Іноземні спостерігачі познайомилися з університетом та обговорили перспективи розвитку співпраці. Зустріч із керівництвом університету відбулася з ініціативи гостей, які зацікавилися досвідом міжнародної співпраці МДУ і підготовкою фахівців, затребуваних не тільки в Україні, а й за її межами. Також обговорювалися напрями подальшого двостороннього співробітництва МДУ і ОБСЄ, зокрема, можливість проведення зустрічей та круглих

столів за участю студентства й викладачів із метою обміну інформацією про становище в місті та регіоні.

23 березня 2016 року в МДУ відбувся Східноукраїнський форум «Відновлення через діалог: «Острів» Маріуполь» у рамках проекту «Підтримка Національного діалогу заради реформ, справедливості і розвитку». Організаторами були Координатор проектів ОБСЄ в Україні, Посол Вайдотас Верба за підтримки урядів Князівства Ліхтенштейн та Литовської Республіки. Мета заходу – налагодження ефективної комунікації між громадськістю на постраждалих від конфлікту територіях і органами державної влади України. У роботі форумі взяли участь представники громадськості, центральних органів влади, органів місцевого самоврядування, бізнесу, міжнародної спільноти, викладачі та студенти університету. Обговорення актуальних питань відновлення і розвитку Донецького регіону за участю науковців МДУ відбувалося у 5 тематичних групах: «Острів» Маріуполь: інфраструктурні перешкоди на шляху розвитку регіону», «Інвестувати в Донбас: виклики для створення сприятливого бізнес-клімату», «Людський вимір державної політики: права людини та соціальні послуги», «Розмінування в Україні: проблеми та перспективи», «Молодь і освіта в умовах конфлікту». Під час спілкування учасники розглянули шляхи розв'язання проблем транспортного сполучення, залучення інвестицій в економіку регіону, надання соціальних послуг місцевому населенню, постраждалому під час бойових дій, проведення розмінування територій.

У січні 2017 року Перший заступник Голови Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні Александр Хуг відвідав МДУ та обговорив питання розвитку співпраці вишу зі структурами ОБСЄ та способи врегулювання конфлікту на Донбасі. За підсумками зустрічі були досягнуті домовленості про залучення студентів до участі в освітніх, культурних, волонтерських проектах ОБСЄ, а також про проведення зустрічей із молоддю на регулярній основі.

У березні та травні 2017 року МДУ відвідував керівник представництва Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ у Маріуполі Тер'є Шолсвік, який під час зустрічі зі студентами провів презентацію, що змалювала основні завдання та напрями роботи СММ.

У межах співробітництва з Представництвом ЄС в Україні слід відзначити візит до МДУ у березні 2015 року делегації Представництва ЄС в Україні у складі радника з політичних питань Пера Енеруда і прес-аташе Давіда Стуліка. Вони провели зустріч зі студентами щодо умов запровадження безвізового режиму, способів підтримки малого і середнього бізнесу, ефективності спрямованих проти Росії санкцій тощо.

У жовтні 2015 року Маріупольський державний університет відвідала делегація послів країн-членів Європейського Союзу. У її складі прибули Посол, Голова Представництва ЄС в Україні Ян Томбінські, Посол Франції Ізабель Дюмон, Посол Греції Вассіліс Пападопулос, Посол Кіпру Васос Чамберлен, Посол Чехії Іван Почух. Головною метою візиту дипломатичних представників європейських країн було відкриття 21-го Інформаційного центру ЄС на базі університету. Діяльність цього центру спрямована на розвиток співпраці між ЄС та Україною шляхом забезпечення вільного доступу громадськості й наукової спільноти до онлайн-інформації та публікацій про Європейський Союз. Окрім того, подібні центри надають допомогу у виконанні наукових досліджень із питань європейської інтеграції, займаються організацією інформаційно-просвітницьких заходів.

У червні 2017 року на базі МДУ відбувся відкритий форум «Відновлення і розвиток Донбасу», організований за підтримки Представництва ЄС в Україні, Програми розвитку

ООН, Агентства ООН у справах біженців та Міжнародної організації з міграції. В обговоренні актуальних питань розвитку регіону взяли участь керівництво парламенту, уряду, облдержадміністрації, а також студенти, викладачі та співробітники мариупольських вишів, громадські активісти й інші представники громадянського суспільства. У складі делегації учасників університет уперше відвідали Європейський комісар із питань розширення і політики добросусідства Йоганнес Ган і Посол ЄС в Україні Хюг Мінгареллі.

Візити очільників дипломатичних місій зарубіжних держав до МДУ є результатом ефективного міжнародного співробітництва університету. Не перший рік виш активно підтримує європейський вектор розвитку української держави, є учасником численних міжнародних проектів, які фінансуються організаціями Євросоюзу.

Здобуття вищої освіти в Україні іноземними студентами користується великим попитом. Наразі в Україні навчається 64066 іноземних громадян зі 147 країн світу. За даними Українського державного центру міжнародної освіти найбільша кількість студентів навчається з таких країн, як Азербайджан (14,5%), Індія (12,1%), Туркменістан (10,2%), Марокко (7,2%), Грузія (5,6%), Нігерія (5,4%), Йорданія (3,8%), Узбекистан (3,4%), Китай (3,2%), Єгипет (3,1%). Лідерами за кількістю іноземних студентів є Харківський національний медичний університет (4600 осіб), Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (4199 осіб) і Міжрегіональна Академія управління персоналом (3036 осіб). Найбільш популярними спеціальностями, за якими навчаються іноземні громадяни, є медичні, юридичні, економічні, інженерні та інші спеціальності.

Мариупольський державний університет має ліцензію на підготовку іноземних громадян за акредитованими напрямками підготовки (спеціальностями) та на підготовку іноземних громадян до вступу у вищі навчальні заклади (наказ МОН України № 102-л від 22.05.2017).

Університет активно залучає до навчання студентів – громадян іноземних держав. Так, у 2014 р. в університеті навчались 130 осіб, у 2015 р. – 140 осіб, у 2016 р. – 99 осіб, у 2017 р. - 102 особи, у 2018 – 200, 2019 – 300 студентів з таких країн: Азербайджан, Бангладеш, Білорусь, Вірменія, Гвінея, Греція, Камерун, Китай, Нігерія, Туреччина, Туркменістан, Узбекистан тощо). Загалом, можна прослідити значний зріст кількості іноземних осіб, що здобувають освіту у МДУ, що є результатом плідної роботи адміністрації університету щодо набору іноземного контингенту. Іноземні студенти МДУ показують високий рівень професійної підготовки, прагнення до знань і беруть активну участь у науковому та громадському житті університету.

Університет у важких умовах 2014-2016 років зберіг контингент іноземців та планує його збільшення за активного сприяння міської, обласної влади, іноземних посольств та партнерів. Діяльність МДУ щодо підготовки іноземних громадян за акредитованими напрямками (спеціальностями) та до вступу у вищі України у частині дотримання законодавства у сфері міграції постійно перевіряється Державною міграційною службою України, Державною прикордонною службою, ГУ Національної поліції в Донецькій області, Управлінням СБУ в Донецькій і Луганській областях, прокуратурою Донецької області тощо.

Результати міжнародної співпраці університету сприяють удосконаленню навчально-виховного процесу, створюють умови для розвитку наукової діяльності викладачів і підвищення їх кваліфікації, розширюють джерела фінансування МДУ за рахунок активного залучення іноземних ресурсів, що сприяють розвитку матеріально-технічної бази університету. Активний розвиток міжнародних зв'язків, які сьогодні реалізує МДУ,

сприяє успішній реалізації всіх інших напрямів діяльності університету: навчально-виховному процесу, науковим дослідженням, зміцненню матеріально-технічної бази тощо. Висока динаміка і результативність їх розвитку ще раз доводять, що реалізація інтеграційної взаємодії залежить від рішень не тільки урядових структур.

Конструюючи та розвиваючи власну модель міжнародної діяльності, визначаючи шляхи її подальшої реалізації, МДУ орієнтується не тільки на економічні, соціально-політичні реалії розвитку українського суспільства, але й враховує загальноцивілізаційні тенденції розвитку європейської освіти, зокрема вищої університетської освіти. Різноманітні форми реалізації міжнародних програм, які сьогодні реалізуються в МДУ, забезпечують: обмін сучасними педагогічними технологіями, використання в навчальному процесі кращого зарубіжного досвіду викладання, поширення досягнень вищої школи України, і найголовніше – спрямовані на якісну підготовку випускників, підвищення їх конкурентоспроможності на національному і світовому ринках праці.

Варто зазначити, що приклад розвитку міжнародної діяльності Маріупольського державного університету показує, як заклад вищої освіти, розвиваючи міжнародний напрям своєї діяльності, може стати важливим актором публічної дипломатії країни, впливаючи на двосторонні зв'язки України з низкою визначальних європейських країн та міжнародних організацій.

Список використаної літератури

1. Дзвінчук Д. І. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство : навч. посіб. / Д. І. Дзвінчук. - Київ : Нічлава, 2003. - 240 с. ; Dzvinchuk D. I. Derzhavne upravlinnia osvitoiu v Ukraini: tendentsii i zakonodavstvo : navch. posib. / D. I. Dzvinchuk. - Kyiv : Nichlava, 2003. - 240 s.

2. Ільницький Д. О. Глобальна конкуренція в науково-освітньому просторі: інтелектуально-ресурсний вимір : дис. ... докт. ек. наук : спец. 08.00.02 / Денис Олександрович Ільницький; Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана. - Київ, 2016. - 512 с. ; Ilnytskyi D. O. Hlobalna konkurentsia v naukovo-osvitnomu prostori: intelektualno-resursnyi vymir : dys. ... dokt. ek. nauk : spets. 08.00.02 / Denys Oleksandrovych Ilnytskyi; Kyivskiy natsionalnyi ekonomichnyi universytet im. Vadyma Hetmana. - Kyiv, 2016. - 512 s.

3. Каленюк І. Освіта в ринковому середовищі та неекономічні цінності / І. Каленюк // Економіка України. - 2003. - № 7. - С. 67-73 ; Kaleniuk I. Osvita v rynkovomu seredovyshchi ta neekonomichni tsinnosti / I. Kaleniuk // Ekonomika Ukrainy. - 2003. - № 7. - S. 67-73.

4. Кількість іноземних студентів у світі зросла до 3,7 млн. [Електронний ресурс] // Євро Освіта. – Режим доступу : <http://www.euroosvita.net/prog/print.php/prog/print.php?id=1248> ; Kilkist inozemnykh studentiv u sviti zrosla do 3,7 mln. [Elektronnyi resurs] // Yevro Osvita. – Rezhym dostupu : <http://www.euroosvita.net/prog/print.php/prog/print.php?id=1248>

5. Колот А. М. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : моногр. / А. М. Колот. - Київ : КНЕУ, 2012. - 501 с. ; Kolot A. M. Sotsialna vidpovidalnist: teoriia i praktyka rozvytku : monohr. / A. M. Kolot. - Kyiv : KNEU, 2012. – 501 s.

6. Куценко В. Освіта як фактор стабільності та національної безпеки України / В. Куценко // Економіка України. - 1998. - № 1. - С. 12-21 ; Kutsenko V. Osvita yak faktor stabilnosti ta natsionalnoi bezpeky Ukrainy / V. Kutsenko // Ekonomika Ukrainy. - 1998. - № 1. - S. 12-21.

7. Стадний Є. Українські студенти за кордоном: скільки та чому? [Електронний ресурс] / Є. Стадний // CEDOS. – Режим доступу : <https://cedos.org.ua/uk/articles/ukrainski-studenty-za-kordonom-skilky-ta-chomu> ; Stadnyi Ye. Ukrainski studenty za kordonom: skilky ta chomu? [Elektronnyi resurs] / Ye. Stadnyi // CEDOS. – Rezhym dostupu : <https://cedos.org.ua/uk/articles/ukrainski-studenty-za-kordonom-skilky-ta-chomu>

8. Трофименко М. В. Міжнародна діяльність як умова конкурентоспроможності університетів України (досвід Маріупольського державного університету) / М. В. Трофименко, К. В. Балабанов // Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності сучасного університету. Маріуполь: МДУ, 2017. - С. 153-205 ; Trofymenko M. V. Mizhnarodna diialnist yak umova konkurentospromozhnosti universytetiv Ukrainy (dosvid Mariupolskoho derzhavnoho universytetu) / M. V. Trofymenko, K. V. Balabanov // Internatsionalizatsiia yak faktor konkurentospromozhnosti suchasnoho universytetu : kolekt. monohr. / za nauk. red. K. V. Balabanova. – Mariupol : MDU, 2017. - S. 153-205.

9. Трофименко М. Участь університетів України у програмах міжнародної науково-технічної співпраці Європейського Союзу (досвід Маріупольського державного університету) / М. Трофименко // Наука і освіта в сучасному університеті в контексті міжнародного співробітництва : зб. матер. конф. (присвячена 20-ій річниці Незалежності України), м. Маріуполь, 23-25 травня 2011 р. – Маріуполь, 2011. - С. 502-504 ; Trofymenko M. Uchast universytetiv Ukrainy u prohramakh mizhnarodnoi naukovo-tekhnichnoi spivpratsi Yevropeiskoho Soiuzu (dosvid Mariupolskoho derzhavnoho universytetu) / M. Trofymenko // Nauka i osvita v suchasnomu universyteti v konteksti mizhnarodnoho spivrobitnytstva : zb. mater. konf. (prysviachena 20-ii richnytsi Nezalezhnosti Ukrainy), m. Mariupol, 23-25 travnia 2011 r. – Mariupol, 2011. - S. 502-504.

10. Царенко І. Фактори конкурентоспроможності вищої освіти / І. О. Царенко // Фактори впливу на формування та розвиток фінансової системи України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 28-29 листоп. 2014 р. – Львів, 2014. – Ч. 3. – С. 38-41 ; Tsarenko I. Faktory konkurentospromozhnosti vyshchoi osvity / I. O. Tsarenko // Faktory vplyvu na formuvannia ta rozvytok finansovoi systemy Ukrainy : mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Lviv, 28-29 lystop. 2014 r. – Lviv, 2014. – Ch. 3. – S. 38-41.

11. Wildavsky B. The Great Brain Race: How Global Universities Are Reshaping the World / B. Wildavsky. - Princeton : Princeton University Press, 2010. - 248 p.

12. Wood Van R. Globalization and Higher Education: Eight Common Perceptions From University Leaders [Electronic resource] / R. Wood Van // Researchgate. - Mode of access : https://www.researchgate.net/publication/225083739_Globalization_and_Higher_Education_Eight_Common_Perceptions_from_University_Leaders

Стаття надійшла до редакції 18.05.2019 р.

M. Trofymenko

UNIVERSITIES AS AN IMPETUS FOR PUBLIC DIPLOMACY IN UKRAINE (BASED ON THE EXAMPLE OF MARIUPOL STATE UNIVERSITY)

The article deals with the analysis of the role of the Ukrainian universities in the implementation of public diplomacy of the country. It is noted that the intensification of international mobility of students, teachers, university staff, and the growing interest of educational institutions in attracting foreign students highlights a separate direction within public diplomacy which is an educational diplomacy. Educational diplomacy quite successfully

fulfills all the functions of public diplomacy, which in this context take the form of: the function of promoting values, policies and actions through their study and research; information and communication function, which is intended not only to inform but also to teach; the function of developing relationships, which is quite successful in the universities where representatives of different countries study; the function of promoting a positive perception of culture and national identity through education; universities are contributing to the implementation of the military propaganda function, which should be considered exclusively from the point of view of guaranteeing national security and which is also an addition to the political function of public diplomacy. The value of educational diplomacy is very much enhanced by through its high efficiency and almost free nature for the countries. Educational diplomacy is less attractive in terms of its long-term effects and consequences, but it is extremely promising especially for Ukraine. In our country, there is an extensive network of higher education institutions that have a strong international relations and a huge potential for influencing foreign audiences - through foreign students, politicians, diplomats, scientists, educators of foreign countries, etc. International cooperation of the university is by far the most effective form of public diplomacy. It is generally noted that Ukrainian higher educational institutions play a significant role in interstate relations, especially emphasizing and reinforcing the fact of presence of national minorities in the regions, placement of educational institutions, study of language, history, culture, contacts of higher educational institutions with institutions, organizations of countries of origin of national minorities, etc. All these factors make the universities of Ukraine extremely important subjects of public diplomacy and allow to solve a number of issues of interstate relations. The international activity of Mariupol State University is considered how a specific higher educational institution can become a full-fledged actor of public diplomacy of the country.

Key words: *public diplomacy, educational diplomacy, universities of Ukraine, national interests of the country.*

УДК 323.174(477)

О.В. Шимко

РЕГІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

У статті розглядаються питання сучасного стану соціальної політики в Україні, особливості впровадження її у регіонах, проблеми, які виникають при цьому; окреслені перспективи розвитку соціальної сфери країни у разі врахування європейського досвіду у зазначеній сфері.

Ключові слова: *соціальна політика, регіон, євроінтеграція, Україна, соціальний захист, місцеве самоврядування.*

DOI 10.34079/2226-2830-2019-9-25-135-142

В Україні, в умовах перманентної фінансово-економічної кризи дуже важливим є визначення пріоритетів соціально-економічного розвитку для забезпечення комплексності